

XALQARO

KONFERENSIYA

FAN, TA'LIM VA
INNOVATSIYALAR: NAZARIYA,
AMALIYOT, NATIJALAR

2024-YIL, 15-MAY

TASHKILOTCHI:
BUXORO
INNOVATSIYALAR
UNIVERSITETI

**TASHKILOTCHI VA HAMKOR
OLIV T'ALIM MUSSASALARI**

Aloqa:

Tel: +998 95 220 07 37

Email: innedu2024@gmail.com

Web: www.bui.uz

Hurmatli...!

Sizni Buxoro innovatsiyalar universitetida (BIU) kutib olishdan mamnunmiz. **“Fan, ta’lim va innovatsiyalar: nazariya, amaliyot, natijalar”** mavzusida ilmiy-nazariy anjumanda ijodiy va samarali faoliyat olib borishingizni tilab qolamiz!

Anjuman tashkilotchilari

Buxoro innovatsiyalar universiteti

Buxoro davlat universiteti

Buxoro davlat pedagogika instituti

Muxtor Auezov nomidagi Janubiy Qozog'iston universiteti

Janibekov nomidagi Janubiy Qozog'iston pedagogika universiteti

Belgorod davlat universiteti

Garbiy Buyuk Britaniya universiteti

Necmettin Erbakan universiteti

Ege universiteti

Istanbul universiteti

Toshkent pediatriya tibbiyot instituti

ISBN 978-9910-07-020-4

9 789910 070204

2024-yil, 15-may
Buxoro

68. TUB VA MURAKKAB SONLAR MAVZUSINI O‘QITISH	316
69. ARALASH SONLARNI QO‘SHISH VA AYIRISH MAVZUSINI O‘QITISHDA INTERFAOL METODLAR.....	320
70. INFORMATIKANI O‘QITISHDA DIDAKTIK TAMOIYILLAR.....	324
71. THE ROLE OF MODERNITY AND INNOVATION IN ENGLISH LANGUAGE TEACHING.....	328
72. OLIY TA‘LIM MUASSASALARIDA TA‘LIM OLUVCHI XORIJIY TALABALARNING MOSLASHUV JARAYONLARINING O‘ZIGA XOS PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI ...	333
73. RAQAMLI TA‘LIM TEXNOLOGIYALARINI TA‘LIM TIZIMLARIGA INTEGRATSIYA QILISH IMKONIYATLARI.....	337
74. CONTRASTING APPROACHES IN TEACHING CADETS AND STUDENTS	342
75. INGLIZ TILI TA‘LIMIDA AKT- QISQA VAQT ICHIDA NATIJAGA EGA BO‘LISHNING BOSH OMILLARIDAN BIRI	346
76. GLOBALLASHUV DAVRIDA MILLIY O‘ZLIKNI SAQLASH SHART-SHAROITI...350	
77. O‘QUVCHILARNI VATANPARVARLIK RUHIDA TARBIYALASHNING DIDAKTIK VA PEDAGOGIK TIZIMLARIDA AMALGA OSHIRILISHI.....	353
78. BO‘LAJAK INFORMATIKA VA AXBOROT TEXNOLOGIYALARI FANI O‘QITUVCHILARI UCHUN KOMPETENSIYAVIY YONDASHUVGA ASOSLANGAN O‘QITISHNING ASOSIY MOHIYATI	357
79. TALABALAR KREATIV KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHNING MAVJUD HOLATI VA TAKOMILLASHTIRISH YO‘LLARI.....	360
80. MATEMATIKA DARSLARIDA O‘QUVCHI FAOLLIGINI OSHIRISHGA YO‘NALTIRILGAN TEXNOLOGIYALARNI QO‘LLASH.....	367
81. KELAJAKDAGI MAQSADLARGA ERISHISHDA PSIXOLOGIK MOTIVATSIYANING O‘RNI VA AHAMIYATI.	371
82. TEXNOLOGIK TA‘LIM O‘QITUVCHILARINI TAYYORLASHDA MUSTAQIL TA‘LIMNI TASHKIL QILISHNING INNOVATSION SHAKLI.....	374
83. FIZIKA DARSLARIDA TA‘LIM SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA FIZIKA VA INGLIZ TILI FANLARI INTEGRATSIYASINING ROLI.....	377
84. TA‘LIM JARAYONIDA VR VA AR TEXNOLOGIYALARINING O‘RNI	381
85. BO‘LAJAK ZAXIRADAGI OFITSERLARNI KASBIY FAOLIYATGA TAYYORLASHGA TA‘SIR ETUVCHI PEDAGOGIK OMILLAR	385
86. ИННОВАЦИОН ПЕДАГОГИК ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИНГ ПСИХОЛОГИК АСОСИ	390
87. MALAKALI KADRLAR TAJRIBASI ASOSIDA HARBIY AVIATSIYA MUTAXASSISLARINI TAYYORLASHNING KONSEPTUAL ASOSLARI	394
88. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ КОУЧ ТЕХНОЛОГИЙ В РАЗВИТИЕ КРЕАТИВНОСТИ СТУДЕНТОВ	398

69.ARALASH SONLARNI QO‘SHISH VA AYIRISH MAVZUSINI O‘QITISHDA INTERFAOL METODLAR

Rashidov Anvarjon Sharipovich

Buxoro davlat pedagogika instituti Aniq fanlar kafedrası dotsenti

Beknazarova Gulshoda Yusufvna

Buxoro davlat pedagogika instituti 3-bosqich talabasi

Bugungi kunga kelib ta’limni tashkil etishga qo‘yiladigan talablardan biri ortiqcha ruhiy va jismoniy kuch sarf etmay, qisqa vaqt ichida yuksak natijalarga erishishdir. Qisqa vaqt orasida muayyan nazariy bilimlarni o‘quvchilarga yetkazib berish, ularda ma’lum faoliyat yuzasidan ko‘nikma va malakalarni hosil qilish, shuningdek, o‘quvchilar faoliyatini nazorat qilish, ular tomonidan egallangan bilim, ko‘nikma va malakalar darajasini baholash o‘quvchilardan yuksak pedagogik mahorat hamda ta’lim jarayoniga nisbatan yangicha yondashuvni talab etadi.

O‘tilgan mavzularni qisqa takrorlab olish uchun “Uchta to‘g‘ri bitta noto‘g‘ri” metodidan foydalanamiz. Bu metod uchun va dars davomida olib boriladigan qiziqarli metodlar uchun sinf o‘quvchilarini 3 ta guruhga ajratiladi. Guruhlar dars mobaynida o‘zlarini baholab borishadi. Sinf guruhlari quyidagicha nomlab olinadi.

1-guruh “To‘g‘ri kasrlar”,

2-guruh “Noto‘g‘ri kasrlar”,

3-guruh “Aralash sonlar”.

“Uchta to‘g‘ri va bitta noto‘g‘ri” metodi uchun har bir guruhdagi ishtirokchilar bir varaq qog‘ozga o‘rganilgan mavzu bo‘yicha uchta to‘g‘ri kasr va bitta noto‘g‘ri kasr sonni yozadi. Birinchi guruh ishtirokchilari yozgan varaqlar 2-guruhga, 2-guruh yozgan varaqlar 3-guruhga, 3-guruh yozgan varaqlar 1-guruhga beriladi va almashtiriladi. Keyin esa qays kasr noto‘g‘ri ekanligini guruhdagi ishtirokchilarning o‘zlari aniqlaydilar. Har bir topilgan natija uchun 1 balldan beriladi.(1-rasm)

1-rasm. “Uchta to‘g‘ri va bitta noto‘g‘ri ” metodi

Bu metodni afzalligi shundaki, o‘quvchilarning kuzatuvchanligini rivojlantiradi axborotni tanlab olish ko‘nikmasini ishlab chiqadi, bolalarni xato topish va fikrlarni ifodalashga o‘rgatadi, o‘qituvchiga o‘quvchilarning bilimlarini tekshirishga imkon beradi. Bu metoddan uy ishini tekshirish vaqtida va mavzuni mustahkamlashda foydalanish mumkin.

“Uchta to‘g‘ri va bitta noto‘g‘ri” metodi qo‘llanilganda o‘quvchi to‘g‘ri va noto‘g‘ri kasrlarni ajratib olishni takrorlab olishadi va bu yangi mavzu uchun tayanch bo‘lib xizmat qiladi. “Uchta to‘g‘ri va bitta noto‘g‘ri ” metodini o‘tkazib olgandan so‘ng o‘quvchilarning yangi mavzuni o‘zlashtirishga tayyorligiga ishonch hosil qilgach, yangi mavzu bayoniga o‘tish mumkin. “**Raketa**” metodi(2-rasm). Bu metodni qo‘llash uchun dastlab doskaga 3 ta raketa chizib olinadi yoki yasab yopishtiriladi.

2-rasm. “Raketa” metodi

Har bir raketa har bir guruh uchun hisoblanadi. Har bir raketa pastiga 10 tadan aralash sonlarni qo'shish va ayirish mavzusiga oid misollar yozilgan kartochkalar ilinadi. Raketa o'zga sayyoraga uchish uchun yuklardan xoli bo'lishi kerak. O'quvchilar 3 guruhga bo'lingan holda kartochkalardagi misollarni yechishni boshlashadi. (3-rasm)

3-rasm. . “Raketa” metodining raketa va kartochkalariga namunalar

Qaysi guruh o'quvchilari o'zining guruhiga tegishli raketadagi kartochkalardagi misollarni to'g'ri ishlasa va to'g'ri javob bersa kartochkalar olib tashlanadi. Noto'g'ri ishlangan kartochka raketada qoladi va ucha olmaydi. Raketani birinchi uchirgan guruh yutgan guruh hisoblanadi va eng yuqori 10 ball bilan baholanadi. Qolgan guruhlar ham shu tarzda baholanadi. Raketani uchirolmagan guruh jarima ball to'laydi. Bu o'yin yangi mavzuni amaliy qism sifatida qo'llash mumkin.

Raketalaridagi kartochklarga quyidagi misollardan kiritish mumkin:

1) $2\frac{3}{4} + 1\frac{1}{4}$	2) $6\frac{3}{10} + 2\frac{1}{10}$	3) $3\frac{1}{6} + 2\frac{2}{3}$	4) $1\frac{5}{16} + 8\frac{1}{2}$
5) $7\frac{5}{7} - 4\frac{5}{14}$	6) $2\frac{7}{8} - \frac{3}{16}$	7) $6\frac{7}{9} - 4\frac{4}{7}$	8) $1\frac{2}{5} - \frac{1}{5}$

Maktab o'quvchilariga matematika kursining “Aralash sonlarni qo'shish va ayirish” mavzusini o'qitish jarayonida maqolada keltirilgan ma'lumotlardan foydalanish orqali darsning o'tilgan mavzuni takrorlash, yangi mavzuni bayon qilish, mavzu bo'yicha olingan bilimlarni mustahkamlash qismlarini samarali tashkil etish mumkin. Umuman darsni yanada samarali, natijador va qiziqarli qilib tashkil qilishda ta'limning turli interfaol usullaridan foydalanish mumkin [3-14].

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. M.A.mirzaahmedov,A.A.rahimqoriyev,SH.N.Ismailov, M.A.to‘xtaxodjayeva “6-Matematika” «O‘qituvchi» nashriyot-matbaa ijodiy uyi toshkent – 2017-51-bet.
2. _Djurayev R.X va boshqalar. Pedagogik atamalar lug‘ati. –T.: “Fan nashriyoti”, 2008 yil. – 94-bet
3. A. Sh. Rashidov Matematika darslarida ta’limning shaxsga yo ‘naltirilgan texnologiyasi. Центр научных публикаций. 2021 yil. 3-son. 68-72 bet
4. A.Sh. Rashidov Ijtimoiy-gumanitar ta’lim yo‘nalishi talabalari uchun matematik fanlar bo‘yicha amaliy mashg‘ulotlarni o‘tkazish. Science and Education №9. C 283-291
5. O.O.Халлоқова. А.Рашидов Пороговое собственное значение модели Фридрихса. Молодой ученый, 2015 №15. С. 1-3
6. A. Sh. Rashidov Interaktivnyye metody pri izuchenii temy "Opredelenny integral i yego prilozheniya". Nauchnyye issledovaniya. № 34:3. C 21-24
7. A. Sh. Rashidov Yoshlar intellektual kamolotida ijodiy tafakkur va kreativlikning o‘rni. Pedagogik mahorat 2021 yil №7. 114-116 bet.
8. A.Sh. Rashidov.Matematika fanlaridan talaba yoshlar ijodiy tafakkurini rivojlantirish. Fan va jamiyat №3. C 45-46
9. A.Sh. Rashidov замонавий таълим ва инновацион технологиялар соҳасидаги илғор тажрибалар. Центр научных публикаций. 2021 yil. 3-son. 68-72 bet 8-14
10. A.Sh.Rashidov. M.F.Faxridinova. O‘quvchilarning bilimini baholashda xalqaro baholash dasturlari. “Fizika, matematika va informatsion texnologiyalarning innovatsion rivojlanishdagi o‘rni” mavzusidagi Respublika ilmiy-nazariy anjuman. Buxoro. 222-227 bet.
11. A.Sh. Rashidov. S.A. Mehmonova. Matematik analiz fanini o‘qitishda interfaol metodlar: “KEYS-STADI” metodi “Fizika, matematika va informatsion texnologiyalarning innovatsion rivojlanishdagi o‘rni” mavzusidagi Respublika ilmiy-nazariy anjuman. Buxoro. 165-169 bet.
12. Zaripov Nozimbek Nayimovich, Hasanov Behzod Normurot o‘g‘li Options for Working with Files in the Python Programming Language International Interdisciplinary Research Journal Volume 2 Issue 3, Year 2023 ISSN: 2835-3013 c. 371-375.
13. Hasanov Behzod Normurot o‘g‘li Matritsa ustida amallar bajarish metodlari Educational research in universal sciences, 2024/3/3 c.38–45.
14. Zaripov Nozimbek Nayimovich, Hasanov Behzod Normurot o‘g‘li Python dasturlash tilini o‘qitishda funksiyalardan foydalanish metodikasi Talqin va tadqiqotlar ilmiy-uslubiy jurnali 2023 Tom 1. №18 c. 15-19